
DEKLARACIJA DECLARATION

DOPOLNILA K DEKLARACIJI O MUZEJIH NA PROSTEM

405

Slovenski etnologi, ki se ukvarjamo z nepremično etnološko dediščino in stanovanjsko kulturo, si že najmanj šestdeset let prizadevamo, da bi se tudi pri nas sistematično lotili postavljanja muzejev na prostem.

V prejšnji številki na novo rojenega Etnologa smo povedali nekaj o naših skupnih namerah, da bi zgradili mrežo regionalnih muzejev na prostem. Ta naš skupni projekt smo razdelili na tri faze. Zdaj smo še vedno v prvi, v katero sodijo izdelava koncepta, izbira možnih lokacij, izbira objektov in izdelava idejnih študij ureditve. Kolegi v regionalnih zavodih za varstvo naravne in kulturne dediščine so že pripravili sezname možnih lokacij in določili, katere objekte bi bilo mogoče prenesti v določene regionalne muzeje na prostem. Nekateri zavodi so tudi že pripravili idejne študije ureditve, druge to delo še čaka. Upamo, da se bo ta projekt, kljub težki finančni situaciji, v kakršni je danes Slovenija, nadaljeval in da bodo doseženi načrtovani rezultati.

Zaradi teh naših skupnih načrtov se nam je zdelo potrebno objaviti Deklaracijo o muzejih na prostem, ki kljub temu da je bila napisana že leta 1957 in potrjena na konferenci ICOM-a leta 1959, še vedno daje osnovne določitve takšnih muzejev in strokovne napotke za njihovo graditev in delovanje. V prejšnji številki Etnologa smo tudi napovedali, da bomo v naslednji objavili njena dopolnila oziroma posodobljena vodila.

V okviru ICOM-a deluje pridruženo Združenje evropskih muzejev na prostem, v katerem so povečini ustanovitelji in vodilni strokovnjaki iz takšnih muzejev iz vse Evrope¹. Člani združenja se vsaki dve leti sestajajo vedno v drugi državi Evrope in pripravljajo posvete, običajno z dvema ali tremi razpisanimi temami. Tako sta bili npr. na Češkoslovaškem leta 1990, na že v prejšnjem sestavku omenjeni 14. konferenci združenja², dve temi, in sicer: Kulturna identiteta, folklor in običaji ter funkcija muzejev na prostem in Ideja skupne evropske hiše in možnost sodelovanja med muzeji na prostem. Leta 1982, ko je bila konferenca Združenja evropskih muzejev na prostem na Madžarskem, pa je bila glavna tema posvečena 25-letnici ICOM-ove Deklaracije o muzejih na

¹ Združenje evropskih muzejev na prostem, ki deluje v okviru ICOM-a, redno izdaja publikacije o svojih posvetovanjih oziroma konferencah.

² Gl. 14. Tagung 1990 Tschechoslowakei Verband Europäischer Freilichtmuseum, Rožnov p.R. 1990.

prostem. Za to priložnost je bil vnaprej določen poseben odbor, ki naj bi posodobil pravila teh muzejev. Člani tega odbora AHRENS, CZAJKOVSKI, KIRK, ERNST, FRECKMANN, VROOM in VUORISTO, vsi eksperti s tega področja, so pripravili dopolnila k Deklaraciji in jih poslali v pregled vsem članom združenja. Na generalni konferenci ICOM-a istega leta so bila tudi sprejeta.

Poleg klasičnega tipa muzeja na prostem so se že v sedemdesetih in še bolj v osemdesetih letih našega stoletja začeli uveljavljati tudi drugi modeli, ki dajejo večji poudarek ekologiji in naravnemu okolju.³ Muzeji na prostem so začeli gojiti izginule vrste rastlin in živali, ukvarjajo se z nekemiziranim poljedelstvom, sadjarstvom in tako z zgledom prispevajo k zdravljenju okolja. Iz statičnih muzejev so se začeli razvijati v aktivne.

406

S prikazom življenja na konkretni kmetiji v konkretnem zgodovinskem obdobju, ki ga odseva njena zunanja in notranja podoba, stanovanjska hiša, vsi gospodarski objekti in pripadajoča zemlja, posejana in zasajena s poljščinami tistega obdobja, se ukvarjajo v Ameriki in Evropi že dolgo znane t.i. living historical farms.

Znani so tudi drugi tipi muzejev, tako zlasti v Franciji že lep čas živi posebna oblika eko-muzeja. V nordijskih deželah so začeli poudarjati naravno okolje in gojiti skoraj že izginule vrste rastlin in živali v muzejih...

Veliko novega je tudi na področju restavriranja in prepariranja objektov v muzejih na prostem. Nagel razvoj na vseh področjih je povzročil, da je bilo treba Deklaracijo o muzejih na prostem dopolniti, v nekaterih pogledih pa tudi spremeniti.

V nadaljnjem besedilu objavljamo prevod posodobljene ICOM-ove Deklaracije o muzejih na prostem⁴, ki naj velja kot priporočilo za delovanje že obstoječih muzejev na prostem kot tudi za ustanavljanje novih.

Irena Keršič

³ O tej temi je bilo veliko govora na 15. konferenci Združenja evropskih muzejev na prostem na Danskem in Švedskem leta 1991 ob praznovanju stoletnice prvega takšnega muzeja. Publikacija je v tisku.

⁴ Besedilo povzemamo iz Report of the Conference Hungary 1982, Association of European Open Air Museums, Szentendre 1984. Prevod Blaž Rudolf.